

ОСВРТИ И ПРИКАЗИ

Татјана Кораћ, Антица Менац и др., РУСКО-ХРВАТСКИ ИЛИ СРПСКИ ФРАЗЕОЛОШКИ РЈЕЧНИК, »Школска књига«, Загреб, 1980.

Издавачка радна организација »Школска књига« из Загреба објавила је поткрај 1980. године и други том *Руско-хрватског или српског фразеолошког рјечника* (I дио изашао је претходне, 1979). Тако смо добили одавно већ потребан приручник, који својим обијом, бројем захваћених извора и сериозношћу обраде представља заиста капитално дјело наше славистике и значајан допринос настави руског језика у нашим школама.

Сигурно је да без познавања фразеологије одређеног језика не може бити ни добrog познавања тог језика, а кад је ријеч о сродним језицима као што су руски и наши, где уз доста заједничког има и »формално сличне, а семантички, стилистички и конотативно различите фразеологије«, онда је солидно познавање тога језичког слоја — због могућих неспоразума и незгодних »кривих спојева« — нужан предуслов активног познавања и добре наставе руског језика, па и преводилачког рада у оба смјера.

Под фразеологијом неког језика разумијевамо устале изразе чврсто везане структуре и са посебним значењем које »није адекватно зброју значења његових дијелова«. Тако се фразеологизми, иако скупови обичних ријечи (које иначе улазе у различите комбинације и везе у говорном процесу), понашају као јединствени и неразлучиви, дугом употребом усталени изрази специфичнога значења, који се при учењу језика усвајају као такви и имају велики значај за активно познавање неког језика. Фразеологизми су, на примјер, бијела врана, слијепи путник, медвеђа услуга, златна средина, бацити (некоме) рукавицу, задати низак ударац, ићи од Понтија до Пилата итд.

Аутори Руско-хрватског или српског фразеолошког рјечника обрадили су прије свега фразеологију у ужем смислу (према датој дефиницији) и она чини основу Рјечника. При томе су обухватили фразеологизме различитог поријекла: домаће (националне) и посу-

ћене (директно преузете или калкиране), и то из различитих извора: из научне терминологије, (нпр., музичке: давати тон, свирати прву виолину, или театарске: играти главну улогу), из разних жаргона (нпр., карташког: отворити карте, ставити све на једну карту), из усмене и писане руске књижевности и других текстова (медвједја услуга, мртве душе, лишњи људи и сл.), из класичних књижевности — грчке и римске (Ахилова пета, Дамоклов мач, између *Сцилле и Харибде*), из Библије (носити свој крст, обећана земља, нишичи духом и сл.). Као фразеологизме аутори су узели и разне цитате, наслове књижевних и других дјела и сл., на примјер: умјетност ради умјетности (фр.: *l'art pour l'art*), човјек — како то звучи гордо, бити или не бити (енгл.: *to be or not to be*), вitez тужнога лика (из шпанског) итд.

С мање разлога (с обзиром на наслов дјела), али у сваком случају на корист оних који ће се овом књигом служити, аутори су у рјечник унијели и »фразеологију у ширем смислу«, тако да су и сами осјетили потребу да у Предговору нагласе како је њихово дјело не само фразеолошки него »фразеолошко-колоквијални рјечник«. Тиме дјело није изгубило на вриједности. Насупрот томе, његова је употребна вриједност на тај начин знатно повећана.

Овај рјечник има чак 80.000 одредница (натукилица), од којих око 35.000 с потпуном обрадом, док су остale контролне (упућивачке). Служење приручником је веома једноставно јер је »свака самостална ријеч која улази у састав фразеологизма регистрирана абецедним редом« и може се наћи на томе мјесту. Тако се, на примјер, фразеологизам Ахилова пета (*ахиллесова пятá*) даје под одредницом ахиллесов (с упутом: *ахиллесова пятá в. пятá*) и под пятá (гђе се даје комплетно објашњење: *ахиллесова пятá Ахилова пета, слаба точка — уз још три фразеологизма који садрже ријеч пета*).

Настанком појединих фразеологизама и њиховим првотним значењима аутори овог рјечника нису се бавили нити су у том смислу давали посебна објашњења, мада би то могло допринијети занимљивости саме материје и књиге у цјелини.

На kraју да кажемо да је ово вриједно дјело — које би требало да се нађе у свакој нашој школи, поготово у рукама наставника руског, па и нашег језика — израдила, у оквиру знанственог пројекта Завода за језик Филозофског факултета у Загребу, група аутора, наставника на Катадри за руски језик тога факултета (Гатајана Корач, др Антица Менац, др Миленко Поповић, др Михо Скљаров, Редомир Вентурин и мр Рената Волос, уз дјелимично судјеловање при сакупљању материјала и Ирине Арбузове, вишег предавача Ленњинградског универзитета) те да је редакцију цијеле књиге обавила наша позната слависткиња др Антица Менац.

Милан Шипка